

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL JEAN RICHARD DE LA TOUR
prezentate la 22 iunie 2023¹

Cauza C-422/22

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu
împotriva
TE

[cerere de decizie preliminară formulată de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia)]

„Trimitere preliminară – Lucrători migranți – Securitate socială – Legislație aplicabilă – Regulamentul (CE) nr. 883/2004 – Articolul 76 – Obligație reciprocă de informare și de cooperare – Regulamentul (CE) nr. 987/2009 – Certificat A1 – Retrageră din oficiu – Articolele 6 și 16 – Lipsa obligației instituției emitente de a iniția o procedură de dialog și conciliere cu autoritatea competentă a statului membru gazdă – Articolele 2 și 20 – Obligație de informare a acestei autorități în cel mai scurt termen posibil după retragerea certificatului”

I. Introducere

1. Cererea de decizie preliminară are ca obiect interpretarea Regulamentului (CE) nr. 987/2009² și privește în special aplicarea prin analogie a articolelor 6 și 16 din acest regulament unei proceduri de retrageră a unui certificat A1.
2. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între TE, pe de o parte, și Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu (Instituția de Securitate Socială, Casa din Toruń, Polonia) (denumită în continuare „ZUS”), pe de altă parte, în legătură cu decizia acestuia din urmă de a retrage certificatul A1 care atestă, la cererea reclamantului respectiv, situația sa în vederea aplicării legislației poloneze în materia securității sociale în perioada cuprinsă între 22 august 2016 și 21 august 2017.
3. Curtea nu s-a pronunțat încă cu privire la procedura aplicabilă într-o astfel de situație de retrageră a unui certificat A1 la inițiativa instituției care l-a emis. Vom prezenta motivele pentru care dispozițiile Regulamentului nr. 987/2009 referitoare la cazurile de îndoială cu privire la valabilitatea unui astfel de certificat sau în ceea ce privește stabilirea legislației aplicabile nu sunt relevante într-o asemenea situație. Considerăm, așadar, că, în lipsa unei proceduri de dialog și conciliere în cazul retragerii din oficiu a unui certificat A1, instituțiile competente din statele

¹ Limba originală: franceza.

² Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2009, L 284, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 465/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 (JO 2012, L 149, p. 4) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 987/2009” sau „regulamentul de punere în aplicare”).

membre în cauză trebuie să procedeze la un schimb de informații *a posteriori*, în temeiul cooperării organizate de legiuitorul Uniunii, pentru ca drepturile persoanelor în cauză să nu fie afectate.

II. Cadrul juridic

A. Regulamentul (CE) nr. 883/2004

4. Titlul II din Regulamentul (CE) nr. 883/2004³, intitulat „Stabilirea legislației aplicabile”, cuprinde articolele 11-16.

5. Potrivit articolului 11 din acest regulament:

„(1) Persoanele cărora li se aplică prezentul regulament sunt supuse legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu prezentul titlu.

[...]

(3) Sub rezerva articolelor 12-16:

(a) persoana care desfășoară o activitate salariată sau independentă într-un stat membru se supune legislației din statul membru respectiv;

[...]”

6. Sub titlul „Desfășurarea de activități în două sau mai multe state membre”, articolul 13 din regulamentul menționat prevede la alineatul (2):

„Persoana care desfășoară în mod obișnuit o activitate independentă în două sau mai multe state membre se supune:

(a) legislației statului membru de reședință, în cazul în care exercită o parte substanțială a activității sale în statul membru respectiv

sau

(b) legislației statului membru în care este situat centrul de interes al activităților sale, în cazul în care nu își are reședința într-unul din statele membre în care desfășoară o parte substanțială a activității sale.”

7. În temeiul articolului 72 litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, Comisia administrativă pentru coordonarea sistemelor de securitate socială (denumită în continuare „Comisia administrativă”) tratează orice chestiune administrativă sau de interpretare care decurge din dispozițiile acestui regulament sau din cele ale Regulamentului nr. 987/2009.

³ Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 465/2012 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 883/2004” sau „regulamentul de bază”).

8. Articolul 76 din Regulamentul nr. 883/2004, intitulat „Cooperarea”, prevede la alineatele (3), (4) și (6):

„(3) În sensul prezentului regulament, autoritățile și instituțiile statelor membre pot comunica direct între ele, precum și cu persoanele în cauză sau cu mandatarii acestora.

(4) Instituțiile și persoanele reglementate de prezentul regulament au obligația să se informeze reciproc și să coopereze pentru a asigura aplicarea corectă a prezentului regulament.

Instituțiile, în conformitate cu principiul bunei administrări, răspund tuturor solicitărilor într-un termen rezonabil și comunică, în această privință, persoanelor în cauză orice informație necesară pentru exercitarea drepturilor ce le sunt conferite de prezentul regulament.

[...]

(6) În cazul unor dificultăți de interpretare sau de aplicare a prezentului regulament, care ar putea pune în pericol drepturile unei persoane pe care acesta le reglementează, instituția din statul membru competent sau din statul membru de reședință al persoanei interesate ia legătura cu instituția sau instituțiile din statul sau statele membre în cauză. În cazul în care nu se poate găsi o soluție într-un termen rezonabil, autoritățile respective pot sesiza Comisia administrativă.”

B. Regulamentul nr. 987/2009

9. Considerentele (1), (2), (8) și (10) ale Regulamentului nr. 987/2009 enunță:

„(1) [Regulamentul nr. 883/2004] modernizează normele de coordonare a sistemelor de securitate socială ale statelor membre, specificând măsurile și procedurile de punere în aplicare a acestora și simplificându-le în beneficiul tuturor părților implicate. Este necesar să se adopte norme de punere în aplicare.

(2) Cooperarea mai strânsă și mai eficientă între instituțiile de securitate socială reprezintă un factor cheie pentru a permite persoanelor vizate de [Regulamentul nr. 883/2004] să beneficieze de drepturile lor cât mai curând posibil și în condiții optime.

[...]

(8) Statele membre, autoritățile competente ale acestora, precum și instituțiile din domeniul securității sociale ar trebui să aibă posibilitatea de a conveni asupra simplificării procedurilor și a dispozițiilor administrative pe care le consideră mai eficace și mai potrivite pentru specificul propriilor lor sisteme de securitate socială. Cu toate acestea, astfel de convenții nu ar trebui să aducă atingere drepturilor persoanelor vizate de [Regulamentul nr. 883/2004].

[...]

(10) Instituțiile mai multor state membre trebuie să analizeze circumstanțele referitoare la persoana asigurată și pe cele referitoare la membrii de familie ai acesteia, cu scopul de a stabili care este instituția competentă, mai exact care este instituția a cărei legislație se aplică în acel caz sau care este responsabilă de plata anumitor prestații. Ar trebui să se instituie calitatea provizorie de membru al unui sistem de securitate socială cu scopul de a asigura protecția persoanei în cauză pe durata procesului de comunicare între instituții.”

10. Titlul I capitolul II din Regulamentul nr. 987/2009, intitulat „Dispoziții privind cooperarea și schimburile de date”, cuprinde articolele 2-7.

11. Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare și regulile referitoare la schimburile între instituții”, prevede la alineatul (2):

„Instituțiile furnizează sau fac schimb fără întârziere de toate informațiile necesare pentru instituirea și stabilirea drepturilor și a obligațiilor persoanelor cărora li se aplică regulamentul de bază. Între statele membre, transferul acestui tip de date se face fie direct, de către instituțiile respective, fie indirect, prin intermediul organismelor de legătură.”

12. Articolul 5 din Regulamentul nr. 987/2009, intitulat „Valoarea juridică a documentelor și a documentelor justificative eliberate într-un alt stat membru”, prevede:

„(1) Documentele eliberate de către instituția unui stat membru și care fac dovada statutului unei anumite persoane în scopul aplicării regulamentul de bază și a regulamentul de punere în aplicare, precum și documentele justificative pe baza cărora au fost eliberate documentele sunt acceptate de către instituțiile celorlalte state membre atât timp cât aceste documente nu au fost retrase sau declarate nule de către statul membru în care au fost emise.

(2) În cazul în care există îndoieli cu privire la valabilitatea unui document sau la acuratețea elementelor de fapt pe care se bazează conținutul acestuia, instituția statului membru care primește documentul solicită instituției emitente lămuririle necesare și, dacă este cazul, retragerea documentului respectiv. Instituția emitentă reexaminează motivele eliberării documentului și îl retrage, dacă este necesar.

(3) În temeiul alineatului (2), în cazul în care există îndoieli cu privire la informațiile furnizate de persoana vizată, valabilitatea documentului sau a documentelor justificative sau acuratețea elementelor de fapt pe care se bazează informațiile cuprinse în acestea, instituția de la locul de ședere sau de reședință, la cererea instituției competente, poate, în măsura posibilului, proceda la verificarea informațiilor sau a documentului respectiv.

(4) În cazul în care nu se ajunge la un acord între instituțiile în cauză, cazul poate fi supus atenției Comisiei administrative de către autoritățile competente cel devreme în termen de o lună de la data la care instituția care a primit documentul și-a prezentat cererea. Comisia administrativă încearcă să reconcilieze punctele de vedere în termen de șase luni de la data la care a fost sesizată cu privire la cazul respectiv.”

13. Articolul 6 din Regulamentul nr. 987/2009, intitulat „Aplicarea provizorie a legislației și acordarea provizorie a prestațiilor”, are următorul cuprins:

„(1) Dacă nu se specifică altfel în regulamentul de punere în aplicare, în cazul în care intervine o divergență de opinii între instituțiile sau autoritățile din două sau mai multe state membre cu privire la determinarea legislației aplicabile, persoana vizată este supusă cu titlu provizoriu legislației unuia dintre statele membre respective [...]

[...]

(2) În cazul în care există diferențe de opinie între instituțiile sau autoritățile din două sau mai multe state membre privind identificarea instituției care ar trebui să acorde prestațiile în bani sau

în natură, persoana în cauză care ar putea solicita prestațiile în cazul în care nu ar exista divergența de opinii respectivă are dreptul, cu titlu provizoriu, la prestațiile prevăzute de legislația aplicată de către instituția din locul său de reședință sau, dacă persoana respectivă nu își are reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre în cauză, la prestațiile prevăzute de legislația aplicată de către instituția căreia i-a fost înaintată cererea mai întâi.

(3) În cazul în care nu se ajunge la un acord între instituțiile sau autoritățile respective, cazul poate fi înaintat Comisiei administrative de către autoritățile competente cel devreme la o lună de la data la care a intervenit divergența de opinii menționată la alineatul (1) sau (2). Comisia administrativă încearcă să reconcilieze opiniile divergente în termen de șase luni de la data la care i-a fost adus în atenție cazul.

(4) În cazul în care fie se stabilește că legislația aplicabilă nu este cea a statului membru în care s-a instituit afilierea provizorie, fie instituția care a acordat prestațiile în regim provizoriu nu era cea competentă să o facă, instituția identificată ca fiind competentă este considerată retroactiv ca fiind competentă, ca și cum respectiva divergență de opinii nu ar fi existat, cel târziu începând cu data afilierii provizorii sau cu data acordării pentru prima oară cu titlu provizoriu a prestațiilor în cauză.

(5) În cazul în care este necesar, instituția identificată ca fiind competentă și instituția care a acordat prestațiile în bani cu titlu provizoriu sau a primit cotizații cu titlu provizoriu regularizează situația financiară a persoanei în cauză în ceea ce privește cotizațiile și prestațiile în bani care i-au fost acordate cu titlu provizoriu, după caz, în conformitate cu titlul IV capitolul III din regulamentul de punere în aplicare.

Prestațiile în natură acordate cu titlu provizoriu de către o anumită instituție, în conformitate cu alineatul (2), sunt rambursate de către instituția competentă în conformitate cu titlul IV din regulamentul de punere în aplicare.”

14. Potrivit articolului 7 din acest regulament, intitulat „Calculul provizoriu al prestațiilor și al cotizațiilor”:

„(1) Dacă nu se specifică altfel în regulamentul de punere în aplicare, în cazul în care o persoană este eligibilă să primească o prestație sau este obligată să plătească o cotizație, în conformitate cu dispozițiile regulamentului de bază, și instituția competentă nu dispune de toate informațiile privind situația dintr-un alt stat membru, necesare pentru a calcula definitiv quantumul prestației sau al cotizației respective, acea instituție, la cererea persoanei în cauză, acordă respectiva prestație sau calculează respectiva cotizație cu titlu provizoriu, în cazul în care un astfel de calcul este posibil, pe baza informațiilor aflate la dispoziția instituției respective.

(2) Prestația sau cotizația în cauză se recalculază odată ce instituția în cauză primește dovezile sau documentele justificative necesare.”

15. Titlul II din regulamentul menționat, intitulat „Stabilirea legislației aplicabile”, cuprinde articolele 14-21.

16. Articolul 16 din același regulament, intitulat „Procedura de aplicare a articolului 13 din regulamentul de bază”, prevede:

„(1) O persoană care desfășoară activități în două sau mai multe state membre informează instituția desemnată de autoritatea competentă din statul membru de reședință cu privire la aceasta.

(2) Instituția desemnată de la locul de reședință determină fără întârziere care este legislația aplicabilă persoanei respective, ținând seama de articolul 13 din regulamentul de bază și de articolul 14 din regulamentul de punere în aplicare. Această determinare inițială a legislației aplicabile este cu titlu provizoriu. Instituția informează instituțiile desemnate din fiecare stat membru în care se desfășoară o activitate asupra determinării legislației aplicabile cu titlu provizoriu.

(3) Determinarea cu titlu provizoriu a legislației aplicabile menționate la alineatul (2) devine definitivă în termen de două luni de la informarea instituției desemnate de autoritățile competente ale statelor membre în cauză cu privire la această determinare, în conformitate cu alineatul (2), cu excepția cazului în care legislația a fost deja determinată definitiv pe baza alineatului (4), sau când cel puțin una dintre instituțiile în cauză informează instituția desemnată de autoritatea competentă a statului membru de reședință, până la sfârșitul perioadei de două luni, asupra faptului că nu poate accepta încă determinarea respectivă sau are un punct de vedere diferit în această privință.

(4) În cazul în care incertitudinea privind determinarea legislației aplicabile impune stabilirea unor contacte între instituțiile sau autoritățile din două sau mai multe state membre, la cererea uneia sau a mai multor instituții desemnate de autoritățile competente din statele membre în cauză sau chiar la cererea autorităților competente, legislația aplicabilă persoanei în cauză se determină de comun acord, având în vedere articolul 13 din regulamentul de bază și dispozițiile pertinente ale articolului 14 din regulamentul de punere în aplicare.

În cazul în care intervine o divergență de opinii între instituțiile sau autoritățile competente în cauză, respectivele organisme încearcă să ajungă la un acord, în conformitate cu condițiile menționate anterior și cu articolul 6 din regulamentul de punere în aplicare.

[...]”

17. Articolul 19 din Regulamentul nr. 987/2009, intitulat „Furnizarea de informații către persoanele în cauză și angajatori”, prevede la alineatul (2):

„La cererea persoanei respective ori a angajatorului său, instituția competentă a statului membru a cărui legislație este aplicabilă în temeiul titlului II din regulamentul de bază eliberează un atestat conform căruia respectiva legislație este aplicabilă și indică, dacă este cazul, până la ce dată și în ce condiții.”

18. Articolul 20 din Regulamentul nr. 987/2009, intitulat „Cooperarea între instituții”, prevede:

„(1) Instituțiile relevante comunică instituției competente din statul membru a cărui legislație îi este aplicabilă unei anumite persoane în temeiul titlului II din regulamentul de bază informațiile necesare pentru a stabili data la care legislația respectivă devine aplicabilă și cotizațiile pe care

acea persoană și angajatorul (angajatorii) săi sunt obligați să le plătească în temeiul legislației respective.

(2) Instituția competentă a statului membru a cărui legislație devine aplicabilă unei persoane, în temeiul titlului II din regulamentul de bază, pune la dispoziția instituției desemnate de autoritatea competentă a statului membru având legislația sub incidența căreia s-a aflat ultima dată persoana respectivă informațiile care indică data de la care începe să se aplice noua legislație.”

III. Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

19. TE, un întreprinzător înregistrat în registrul comerțului polonez care desfășoară o activitate independentă ale cărui venituri sunt impozitate în Polonia, a semnat, la 11 august 2016, un contract cu o societate cu sediul în Varșovia (Polonia), în temeiul căruia trebuia să furnizeze în Franța, în cadrul unui anumit proiect, servicii care intră în mod obișnuit în atribuțiile unui „second site manager”, începând cu 22 august 2016 și până la sfârșitul proiectului respectiv.

20. Pe baza acestui contract, i-a fost eliberat un certificat A1⁴ de către ZUS⁵, în care se atestă că TE intra sub incidența legislației poloneze în perioada cuprinsă între 22 august 2016 și 21 august 2017 (denumită în continuare „perioada în litigiu”).

21. În urma unei reexaminări din oficiu, ZUS a constatat că, în perioada în litigiu, TE își desfășura activitatea într-un singur stat membru, și anume Franța. Astfel, prin decizia din 1 decembrie 2017 (denumită în continuare „decizia în litigiu”), ZUS a retras acest certificat A1⁶ și a considerat că TE nu era supus legislației poloneze în perioada în litigiu. Apreciind că dispoziția relevantă pentru stabilirea legislației aplicabile lui TE era articolul 11 din Regulamentul nr. 883/2004, ZUS a adoptat această decizie fără a fi urmat în prealabil procedura menționată la articolul 16⁷ din Regulamentul nr. 987/2009 în vederea unei coordonări cu instituția franceză competentă în ceea ce privește stabilirea legislației aplicabile.

22. TE a formulat o acțiune la Sąd Okręgowy w Toruniu (Tribunalul Regional din Toruń, Polonia) împotriva deciziei în litigiu. Prin hotărârea din 5 iunie 2019, această instanță a considerat că, pe de o parte, în perioada în litigiu, TE nu lucra într-un singur stat membru, astfel încât intra sub incidența articolului 13 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004, și, pe de altă parte, ZUS nu

⁴ Astfel cum s-a amintit în Hotărârea din 2 martie 2023, DRV Intertrans și Verbraeken J. en Zonen (C-410/21 și C-661/21, denumită în continuare „Hotărârea DRV Intertrans”, EU:C:2023:138, punctul 42 și jurisprudența citată), „certificatul A1, care a înlocuit certificatul E 101 prevăzut de Regulamentul [(CEE) nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu salariații și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în interiorul Comunității (JO 1972, L 74, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 74)], corespunde unui formular-tip eliberat, în conformitate cu titlul II din Regulamentul nr. 987/2009, de instituția desemnată de autoritatea competentă a statului membru a cărui legislație în materie de securitate socială este aplicabilă, pentru a atesta, în special potrivit articolului 19 alineatul (2) din acest regulament, supunerea lucrătorilor care se află într-una dintre situațiile prevăzute în titlul II din Regulamentul nr. 883/2004 legislației acestui stat membru”. A se vedea de exemplu explicațiile practice și modelul de formular disponibil pe site-ul internet al Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale (Centrul de Legături Europene și Internaționale de Securitate Socială, Franța): <https://www.cleiss.fr/reglements/a1.html>

⁵ În observațiile scrise, ZUS a precizat că acest certificat fusese eliberat la 19 august 2016, se întemeia pe articolul 13 alineatul (2) din Regulamentul nr. 883/2004, pentru motivul că acesta reglementează situația persoanei în cauză care desfășura o activitate independentă în două sau mai multe state membre, și fusese transmis instituției franceze competente.

⁶ Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia), instanța de trimitere, arată că această decizie a fost adoptată în temeiul articolului 83a alineatul 1 din ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (Legea privind sistemul de asigurări sociale) din 13 octombrie 1998 (Dz. U. 2021, poziția 430).

⁷ A se vedea punctul 16 din prezentele concluzii.

epuizase procedura de coordonare prevăzută la articolele 6, 15⁸ și 16 din Regulamentul nr. 987/2009, în condițiile în care această procedură ar fi obligatorie pentru stabilirea legislației aplicabile. Astfel, în cursul procedurii judiciare, instanța menționată a solicitat ZUS să inițieze procedura de cooperare menționată cu instituția franceză competentă, ceea ce ZUS a refuzat să facă, apreciind că acest lucru nu era justificat. Pentru a evita o situație în care TE nu ar fi acoperit de niciun regim de securitate socială, Sąd Okręgowy w Toruniu (Tribunalul Regional din Toruń) a statuat că, în perioada în litigiu, TE era supus legislației poloneze și, în consecință, a menținut în vigoare certificatul A1 în discuție în litigiul principal.

23. Prin hotărârea din 5 februarie 2020, Sąd Apelacyjny w Gdańsku (Curtea de Apel din Gdansk, Polonia) a respins apelul declarat de ZUS împotriva acestei hotărâri.

24. ZUS a formulat recurs împotriva hotărârii respective la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă). Acesta arată că, întrucât retragerea certificatului A1 în discuție impunea epuizarea prealabilă a procedurii de coordonare prevăzute de Regulamentul nr. 987/2009, decizia în litigiu era afectată de o neregularitate care nu putea fi remediată decât în cadrul procedurii în fața ZUS însăși. Astfel, hotărârile judecătorești pronunțate de Sąd Okręgowy w Toruniu (Tribunalul Regional din Toruń) și de Sąd Apelacyjny w Gdańsku (Curtea de Apel din Gdansk) ar fi eronate pentru motivul că aceste instanțe ar fi trebuit să retrimită cauza la ZUS pentru ca aceasta să reexamineze certificatul A1 menționat în colaborare cu instituția franceză competentă în loc să se pronunțe cu privire la legislația aplicabilă.

25. În aceste condiții, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Instituția dintr-un stat [membru] care a emis un formular A1 și care din oficiu – fără o solicitare din partea instituției competente din statul membru vizat – intenționează să anuleze/revoce sau să declare nul formularul emis, este obligată să urmeze o procedură de coordonare cu instituția competentă din celălalt stat membru, prin analogie cu normele aplicabile în temeiul articolelor 6 și 16 din [Regulamentul nr. 987/2009]?
- 2) Procedura de coordonare trebuie să fie efectuată înainte de anulare/revocarea sau declararea nulității formularului emis ori această anulare/revocare sau declarare a nulității este[, în conformitate cu articolul 16 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009,] cu titlu inițial și provizoriu [...], devenind definitivă în cazul în care instituția din [celălalt stat] membru [...] nu formulează obiecții sau o opinie contrară în această privință?

26. ZUS, guvernele polonez, belgian, ceh și francez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

IV. Analiză

27. Prin intermediul celor două întrebări preliminare, care, în opinia noastră, pot fi examinate împreună, instanța de trimitere urmărește să se stabilească în esență dacă articolele 6 și 16 din Regulamentul nr. 987/2009 trebuie interpretate în sensul că o instituție care a constatat, în urma

⁸ Potrivit titlului său, acest articol stabilește proceduri privind aplicarea articolului 11 alineatul (3) literele (b) și (d), a articolului 11 alineatul (4) și a articolului 12 din regulamentul de bază (privind furnizarea de informații către instituțiile în cauză).

unor verificări efectuate din proprie inițiativă, că a emis în mod eronat un certificat A1, îl poate retrage fără a iniția în prealabil o procedură de dialog și conciliere cu instituțiile competente din statele membre în cauză în vederea stabilirii legislației aplicabile.

28. Trebuie să se constate de la bun început că nici Regulamentul nr. 883/2004, nici Regulamentul nr. 987/2009 nu conțin dispoziții direct aplicabile împrejurărilor din speță, în care a fost retras un certificat A1.

29. Articolul 76 alineatul (6) din Regulamentul nr. 883/2004 se limitează să stabilească cadrul general al unei *proceduri de dialog și conciliere*, primul fiind prealabil celei de a doua⁹. Regulamentul nr. 987/2009 enumeră situațiile în care această procedură este pusă în aplicare.

30. Astfel, în ceea ce privește retragerea unui certificat A1, numai articolul 5 din acest din urmă regulament stabilește o procedură specifică „*în cazul în care există îndoieli* cu privire la valabilitatea unui document [care atestă situația unei persoane] sau la acuratețea elementelor de fapt pe care se bazează conținutul acestuia”¹⁰.

31. Diferitele etape ale procedurii amintite, descrise la alineatele (2)-(4) ale articolului 5 menționat, urmăresc, pe de o parte, culegerea informațiilor utile pentru confirmarea sau nu a valabilității certificatului A1 în cadrul unei consultări între instituțiile competente și, pe de altă parte, depășirea unui eventual dezacord între acestea¹¹.

32. Din dispozițiile menționate reiese în mod clar că procedura respectivă este pusă în aplicare la inițiativa „instituți[ei] statului membru care primește documentul”¹². În consecință, nicio dispoziție nu reglementează situația în care instituția emitentă, după ce a efectuat din oficiu verificări, nu are nicio îndoială cu privire la faptul că certificatul A1 trebuie să fie retras¹³.

33. Prin urmare, întrebările preliminare invită Curtea să declare dacă, având în vedere Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009, precum și interpretarea acestora în jurisprudența sa, un certificat A1 poate fi retras numai după *consultarea* prealabilă dintre instituțiile competente din statele membre în cauză în vederea stabilirii legislației aplicabile persoanei în cauză.

34. *În ceea ce privește cadrul legislativ* în care se înscriu întrebările instanței de trimitere, în primul rând, trebuie amintit că, pe de o parte, Regulamentul nr. 987/2009 a codificat jurisprudența Curții privind domeniul de aplicare și efectele juridice ale certificatului E 101¹⁴, precum și procedura care trebuie urmată pentru *soluționarea eventualelor diferende dintre instituțiile statelor membre* în cauză cu privire la validitatea sau la exactitatea acestui certificat¹⁵.

⁹ A se vedea de asemenea considerentele (10) și (11), precum și punctele 1, 2 și 17 din Decizia nr. A1 din 12 iunie 2009 în ceea ce privește stabilirea unei proceduri de dialog și conciliere privind validitatea documentelor, determinarea legislației aplicabile și acordarea de prestații în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului (JO 2010, C 106, p. 1) (denumită în continuare „Decizia A1”). A se vedea de asemenea Hotărârea din 27 aprilie 2017, A-Rosa Flussschiff [C-620/15, denumită în continuare „Hotărârea A-Rosa Flussschiff”, EU:C:2017:309, punctul 58, cu privire la articolul 84a alineatul (3) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 26), ale cărui dispoziții au fost preluate la articolul 76 alineatul (6) din Regulamentul nr. 883/2004].

¹⁰ Alineatul (2) al acestui articol. Sublinierea noastră.

¹¹ A se vedea Hotărârea DRV Intertrans (punctul 46).

¹² Alineatul (2) al articolului 5 menționat.

¹³ A se vedea în speță, în ceea ce privește motivul retragerii care rezultă din faptul că persoana în cauză nu lucra în două state membre diferite, punctul 21 din prezentele concluzii.

¹⁴ Certificatul E 101 a fost înlocuit de certificatul A1. A se vedea nota de subsol 4 din prezentele concluzii.

¹⁵ A se vedea Hotărârea DRV Intertrans (punctele 43 și 52, precum și jurisprudența citată).

35. Pe de altă parte, regulamentul menționat a consacrat astfel principiile care rezultă din jurisprudența amintită, și anume:

- caracterul obligatoriu al unui astfel de certificat, care se bazează pe principiile imperative ale unicității legislației naționale aplicabile, cooperării loiale și securității juridice, cărora li s-a acordat o importanță deosebită și în Regulamentul nr. 883/2004¹⁶;
- *competența exclusivă a instituției emitente în ceea ce privește aprecierea validității acestora*¹⁷, precum și
- utilizarea *pentru soluționarea diferendelor* între instituțiile competente ale statelor membre în cauză privind atât *exactitatea documentelor* întocmite, cât și *stabilirea legislației aplicabile* lucrătorului vizat, în cazul procedurii de dialog între aceste instituții și de conciliere în fața Comisiei administrative¹⁸.

36. Rezultă, așadar, în al doilea rând, că *legiuitorul Uniunii nu a avut în vedere un domeniu de aplicare larg al acestei proceduri de dialog și conciliere*, rezervând-o pentru nevoi specifice de cooperare loială¹⁹.

37. Subliniem de asemenea că, în Ghidul practic al Comisiei privind legislația aplicabilă din Uniunea Europeană (UE), Spațiul Economic European (SEE) și Elveția²⁰, sunt evocate ipoteze de reexaminare a situației persoanei în cauză, la inițiativa instituției emitente, urmată, dacă este cazul, de o retragere de certificat. Totuși, nu figurează în acesta nicio recomandare pentru punerea în aplicare a procedurii de dialog și conciliere. Aceasta este situația și în ceea ce privește

¹⁶ A se vedea Hotărârea din 16 iulie 2020, AFMB și alții (C-610/18, EU:C:2020:565, punctele 72 și 74), precum și Hotărârea DRV Intertrans (punctele 43 și 54 și jurisprudența citată). În cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, efectele unui certificat A1 fuseseră suspendate provizoriu printr-o decizie a instituției emitente. Curtea a statuat că, având în vedere modul de redactare a articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 987/2009, numai retragerea acestui certificat îl poate priva de efectele sale obligatorii (punctele 48, 49, 51 și 59).

¹⁷ Cu privire la principiul cooperării loiale, prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, care impune instituției emitente să efectueze o apreciere corectă a faptelor pertinente pentru aplicarea normelor referitoare la stabilirea legislației aplicabile în materia securității sociale și, prin urmare, să garanteze exactitatea mențiunilor care figurează în certificatul E 101 (devenit certificatul A1), a se vedea Hotărârea A-Rosa Flussschiff (punctul 39 și jurisprudența citată). Curtea a statuat de asemenea că acest principiu se aplică, chiar dacă Comisia administrativă a concluzionat că certificatul a fost emis în mod eronat [a se vedea Hotărârea din 6 septembrie 2018, Alpenrind și alții (C-527/16, denumită în continuare „Hotărârea Alpenrind și alții”, EU:C:2018:669, punctul 64)] sau instanțele dintr-un stat membru au fost sesizate în cadrul unei proceduri judiciare desfășurate împotriva unui angajator pentru fapte de natură să demonstreze o obținere sau o utilizare frauduloasă a certificatelor [a se vedea Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines (C-370/17 și C-37/18, denumită în continuare „Hotărârea Vueling”, EU:C:2020:260, punctul 86)].

¹⁸ A se vedea Hotărârea DRV Intertrans (punctele 43 și 55). În această hotărâre, Curtea a statuat de asemenea că instituția emitentă a certificatelor A1 în discuție, sesizată cu o cerere de retragere în cadrul procedurii de dialog și conciliere, nu putea decide să amâne reexaminarea validității acestor certificate și aprecierea regimului de securitate socială aplicabil lucrătorilor în cauză până la încheierea procedurii penale pendente în fața instanțelor din statul membru în care se prestează munca (punctele 27, 53, 55 și 63).

¹⁹ Această alegere legislativă ar putea fi de asemenea justificată de numărul mic de cazuri care trebuiau examinate. A se vedea statisticile din Raportul Comisiei intitulat „Posting of workers, Report on A1 Portable Documents issued in 2020”, octombrie 2021, în special comentariul la punctul 5 și tabelul 20, în care se precizează că respectivele cazuri de erori reprezintă mai puțin de 0,1 % din numărul de certificate eliberate de statele membre competente. A se vedea de asemenea tabelul 22 privind numărul de certificate retrase. Analiza este următoarea (în tabelul 21): „În cifre absolute, cel mai mare număr de certificate A1 a fost retras de Polonia (528 [...]) și de Slovacia (766 [...]). În termeni relativi (cu alte cuvinte ca procent din numărul total de certificate eliberate), toate statele membre care au furnizat cifre au retras mai puțin de 1 % din numărul total de certificate A1 eliberate în anul 2020. De exemplu, Polonia și Slovacia au retras 0,1 % și, respectiv, 0,7 % din numărul total de certificate A1 emise în anul 2020. Cu toate acestea, trebuie să se arate că [...] certificatele A1 eliberate în 2019 sau chiar înainte au putut fi retrase în 2020. În ceea ce privește Polonia, numărul de certificate A1 retrase s-a diminuat în mod considerabil în raport cu anul 2019 (de la 1 197 [...] în 2019 la «doar» 528 [...] în 2020)” (traducere liberă).

²⁰ Ghid practic elaborat și aprobat de Comisia administrativă, disponibil la următoarea adresă de internet: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11366&langId=ro> (denumit în continuare „Ghidul practic”), în special p. 27 primul paragraf și p. 36 penultimul paragraf.

Decizia A1²¹, care se referă doar la ipoteza în care fie o instituție exprimă îndoieli cu privire la validitatea unui document eliberat de o instituție a unui alt stat membru, fie există o divergență de opinii cu privire la stabilirea legislației aplicabile²².

38. Această constatare, împărtășită de toate părțile care au depus observații scrise, este, în opinia noastră, consecința logică și imperativă a principiului încrederii legitime²³. Ea justifică recunoașterea temeiniciei deciziei adoptate de instituția emitentă de a elibera un certificat²⁴, fără alte formalități. Prin urmare, principiul respectiv trebuie să fie aplicat în egală măsură deciziei de a-l retrage în mod unilateral, în lipsa unor îndoieli privind situația obiectivă²⁵ a persoanei în cauză²⁶. Cu alte cuvinte, este dificil de conceput, având în vedere sistemul pus în aplicare de Regulamentul nr. 987/2009, pe baza principiilor enunțate în Regulamentul nr. 883/2004, ca retragerea certificatului să fie supusă unui acord al unei instituții din alt stat membru, chiar unei consultări prealabile, *a fortiori* într-o asemenea situație²⁷. În plus, dacă o fraudă este dovedită, această retragere se impune instituției emitente²⁸.

39. În al treilea rând, lipsa intenției legiuitorului Uniunii de a adopta dispoziții speciale într-o asemenea situație este confirmată de alte două constatări. Pe de o parte, numai în cazul unei „*incertitudin[i]*” privind determinarea legislației aplicabile²⁹ și în cazul special al aplicării articolului 13 din Regulamentul nr. 883/2004 sunt prevăzute la articolul 16 alineatul (4) din Regulamentul nr. 987/2009 *contacte între instituțiile sau autoritățile competente*³⁰.

40. Pe de altă parte, *soluțiile provizorii de protecție* a persoanei în cauză referitoare la legea aplicabilă, precum și la acordarea de prestații sunt prevăzute la articolul 6 din acest regulament numai în cazul unei „*divergențe de opinii*”³¹ între aceste instituții sau autorități. Considerăm că această restrângere a cazurilor de consultare este adaptată la cerința celerității³², impusă de

²¹ Astfel cum a amintit Curtea în Hotărârea din 11 iulie 2018, Comisia/Belgia (C-356/15, EU:C:2018:555, punctul 111), Decizia A1 nu are caracter normativ. Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante, această decizie poate fi de ajutor instituțiilor de securitate socială însărcinate cu aplicarea dreptului Uniunii în acest domeniu (a se vedea aceeași hotărâre, punctul 110 și jurisprudența citată).

²² A se vedea punctul 1 din această decizie.

²³ A se vedea Hotărârea din 14 mai 2020, Bouygues travaux publics și alții (C-17/19, EU:C:2020:379, punctul 40 și jurisprudența citată).

²⁴ În plus, Curtea a statuat că efectul obligatoriu al certificatelor nu este afectat de eventuale neregularități. A se vedea Hotărârea Alpenrind și alții (punctul 76).

²⁵ A se vedea considerentul (10) al Regulamentului nr. 987/2009 și nota de subsol 34 din prezentele concluzii.

²⁶ În speță, ZUS a subliniat în observațiile sale scrise că constatarea *lipsei* unei activități a TE în Polonia în perioada menționată în certificatul A1 pe care l-a eliberat nu a suscitat nicio îndoială cu privire la obligația de a-l retrage, având în vedere că se întemeia pe articolul 13 din Regulamentul nr. 883/2004. În această privință, situația respectivă este foarte diferită de cea în care apar dificultăți la aprecierea activităților persoanei în cauză. A se vedea, pentru explicații și ilustrații concrete, Ghidul practic, p. 22 și următoarele.

²⁷ În schimb, ar trebui să se aibă în vedere o discuție cu privire la realitatea faptelor constatate de instituția care dorește să retragă certificatul pe care l-a emis în mod eronat, în condițiile în care garantează exactitatea mențiunilor care figurează în certificat. A se vedea nota de subsol 17 din prezentele concluzii.

²⁸ A se vedea Hotărârea din 11 iulie 2018, Comisia/Belgia (C-356/15, EU:C:2018:555, punctul 99 și jurisprudența citată, de comparat cu punctul 98).

²⁹ Sublinierea noastră.

³⁰ În cazul unei divergențe de opinii privind legea aplicabilă, al doilea paragraf al acestei dispoziții face trimitere la articolul 6 din Regulamentul nr. 987/2009. A se vedea de asemenea considerentul (8) și punctul 1 litera (b) din Decizia A1.

³¹ Sublinierea noastră.

³² A se vedea în acest sens articolul 76 alineatul (6) din Regulamentul nr. 883/2004 și considerentul (2) al Regulamentului nr. 987/2009. În ceea ce privește situațiile în care Curtea s-a pronunțat în considerarea rapidității acțiunilor fiecărei instituții sau autorități în cauză și situațiile în care termenul era nerezonabil, a se vedea Hotărârea din 6 februarie 2018, Altun și alții (C-359/16, EU:C:2018:63, punctele 55, 59 și 60), precum și Hotărârea Vueling (punctele 80 și 81, precum și punctele 85 și 86).

stabilirea legii aplicabile situației persoanei în cauză și de necesitatea de a nu multiplica situațiile de recurgere la Comisia administrativă, prevăzute la articolul 5 alineatul (4), precum și la articolul 6 alineatul (3) din regulamentul menționat³³.

41. Prin urmare, condiționarea retragerii certificatului A1 de opinia sau de decizia unui alt stat membru privind stabilirea regimului de securitate socială aplicabil lucrătorului în cauză, chiar dacă retragerea ar interveni tardiv după eliberarea acestuia³⁴, nu ne pare să poată rezulta dintr-o interpretare exclusiv teleologică a Regulamentelor nr. 883/2004 și nr. 987/2009, în stadiul dispozițiilor lor limitate la situațiile în care apar dificultăți pentru stabilirea legii aplicabile.

42. În al patrulea rând, în ceea ce privește acoperirea socială, suntem de părere că trebuie să se ia în considerare principiul potrivit căruia certificatul A1 creează o prezumție de legalitate a afilierii lucrătorului vizat la regimul de securitate socială³⁵, care este întemeiată pe o situație pe care acest document o atestă³⁶. Asemenea Comisiei și guvernului francez, subliniem că certificatul respectiv nu este constitutiv de drepturi³⁷. În consecință, retragerea sa are ca efect doar eliberarea autorităților competente de efectele obligatorii ale certificatului respectiv.

43. În plus, riscul unei contribuții duble nu există în cazul unei decizii de retragere a instituției emitente³⁸.

44. În consecință, toate aceste considerații pledează în sensul lipsei unei obligații de consultare sau de conciliere prealabile între instituțiile competente ale statelor membre în cauză în cazul retragerii din oficiu a unui certificat A1.

³³ Cu privire la rolul acestei Comisii administrative, a se vedea Hotărârea Alpenrind și alții (punctul 58 și următoarele, în special punctele 59 și 60, precum și punctul 62, în ceea ce privește limitarea rolului său la căutarea unei concilierii a punctelor de vedere ale autorităților competente din statele membre care au sesizat-o).

³⁴ În speță, potrivit observațiilor scrise ale ZUS, certificatul emis la 19 august 2016 a fost retras la 1 decembrie 2017, la mai puțin de trei luni de la primele constatări care au evidențiat noi elemente referitoare la situația persoanei în cauză.

³⁵ A se vedea Hotărârea din 6 februarie 2018, Altun și alții (C-359/16, EU:C:2018:63, punctele 36 și 39).

³⁶ A se vedea articolul 5 alineatul (1) și articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, precum și Hotărârea Alpenrind și alții (punctul 75). A se vedea de asemenea, cu privire la menționarea faptelor care se află la baza eliberării unui certificat, Hotărârea A-Rosa Flussschiff (punctul 57).

³⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea A-Rosa Flussschiff (punctul 38). Cu privire la amintirea faptului că normele conflictuale prevăzute de Regulamentul nr. 883/2004 au ca unic obiect determinarea legislației aplicabile persoanelor care se găsesc în una dintre situațiile prevăzute de dispozițiile de stabilire a acestor norme și că dispozițiile respective în sine nu au ca obiect stabilirea condițiilor existenței dreptului sau a obligației de afiliere la un anumit regim de securitate socială, a se vedea Hotărârea din 15 septembrie 2022, Rechtsanwaltskammer Wien (C-58/21, EU:C:2022:691, punctul 50 și jurisprudența citată). A se compara cu considerentul (17a) al Regulamentului nr. 883/2004 și cu jurisprudența constantă a Curții care amintește că aplicarea sistemului de norme privind conflictul de legi instituit de acest regulament nu depinde decât de situația obiectivă în care se află lucrătorul interesat [a se vedea Hotărârea din 16 iulie 2020, AFMB și alții (C-610/18, EU:C:2020:565, punctul 54)].

³⁸ Prin urmare, această situație trebuie distinsă de cea în care instituția competentă a statului membru gazdă ar înlătura unilateral certificatele E 101 sau A1 emise de instituția competentă a altui stat membru numai pentru motivul prezenței unor indicii concrete privind existența unei fraude. A se vedea Hotărârea Vueling (punctul 68).

45. Cu toate acestea, înclinăm să considerăm că analiza ar fi incompletă dacă nu ar ține seama de distincția care trebuie făcută între retragerea unui certificat și eliberarea acestuia, în sensul că retragerea respectivă cauzează în mod necesar un prejudiciu lucrătorului și poate să producă consecințe concrete substanțiale, chiar prejudiciabile, ca urmare a repunerii în discuție a aprecierii situației juridice a acestuia³⁹.

46. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, certificatul A1 urmărește să faciliteze circulația lucrătorului⁴⁰ și contribuie la securitatea juridică atât pentru acesta, cât și pentru instituțiile în cauză. Curtea a insistat în special asupra acestui aspect în jurisprudența sa referitoare la efectele obligatorii ale certificatului respectiv și, în ultimul rând, la o decizie de suspendare a efectelor sale⁴¹.

47. Acesta este motivul pentru care, în opinia noastră, indiferent de împrejurările retragerii certificatului A1⁴², trebuie să se țină seama, pentru a propune un răspuns util instanței de trimitere, de două surse de complexitate, și anume:

- acest certificat poate avea, la fel ca certificatul E 101, un efect retroactiv⁴³. Curtea a precizat că, „deși este preferabil ca eliberarea unui astfel de certificat să intervină înainte de începutul perioadei în cauză, ea poate fi efectuată și în cursul acestei perioade sau chiar după expirarea sa”⁴⁴ și
- regulile de prescripție, în special, care ar avea consecințe asupra rambursării contribuțiilor sociale⁴⁵.

48. Pe de altă parte, guvernul polonez a atras atenția Curții în special asupra riscului lipsei unei acoperiri sociale pentru lucrător.

³⁹ Cu privire la consecințele concrete care trebuie avute în vedere, a se vedea, cu titlu ilustrativ, Morsa, M., „Retrait des documents A1 dans le cadre d'une procédure pénale et recours introduit par le prévenu devant une juridiction administrative dans l'État membre d'établissement”, în *Droit pénal de l'entreprise*, Larcier, Bruxelles, 2021, nr. 4, p. 352-362, în special p. 361, punctul 23. În ceea ce privește dificultățile administrative legate de restituirea cotizațiilor deja achitate și recuperarea tuturor prestațiilor deja acordate lucrătorilor în cauză, a se vedea Concluziile avocatului general Saugmandsgaard Øe prezentate în cauza Alpenrind și alții (C-527/16, EU:C:2018:52, punctul 20 și nota de subsol 13). A se vedea, cu privire la obligația de a preveni orice risc ca persoanele care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 883/2004 să fie private de protecție în materie de securitate socială, în lipsa unei legislații care să le fie aplicabilă, Hotărârea din 3 iunie 2021, TEAM POWER EUROPE (C-784/19, EU:C:2021:427, punctul 32).

⁴⁰ A se vedea considerentele (1) și (45) ale Regulamentului nr. 883/2004 și considerentul (23) al Regulamentului nr. 987/2009. A se vedea Hotărârea din 3 iunie 2021, TEAM POWER EUROPE (C-784/19, EU:C:2021:427, punctul 58, precum și jurisprudența citată), și Hotărârea DRV Intertrans (punctul 58).

⁴¹ A se vedea Hotărârea DRV Intertrans (punctele 56 și 57).

⁴² Pe lângă împrejurările din cauza principală, regula enunțată la articolul 14 alineatul (10) din Regulamentul nr. 987/2009, potrivit căreia, în anumite cazuri, pentru determinarea legislației aplicabile, instituțiile respective iau în considerare situația estimată pentru următoarele 12 luni calendaristice, favorizează apariția unor motive de revizuire. A se vedea Ghidul practic, p. 28 (prin analogie cu cazul în speță înainte de exemplul 3) și p. 36.

⁴³ Cu privire la acest efect, în caz de afiliere provizorie, a se vedea articolul 6 alineatul (4) din Regulamentul nr. 987/2009.

⁴⁴ A se vedea Hotărârea Alpenrind și alții (punctele 70 și 71 și jurisprudența citată).

⁴⁵ A se vedea Hotărârea Vueling (punctul 69). În ceea ce privește, în caz de fraudă, dificultățile de recuperare a sumelor datorate și cele inerente așteptării deciziei de retragere a certificatului A1, a se vedea Emeriau, A., „Le travail détaché en Europe: concurrence sociale déloyale ou garantie d'un socle minimal de protection?”, în *Informations sociales*, Caisse nationale d'allocations familiales, Paris, 2021, nr. 203 și nr. 204, p. 144-152, în special p. 150.

49. În acest context, trebuie să se arate, aşadar, în opinia noastră, că procedura de dialog şi conciliere, prevăzută la articolul 76 alineatul (6) din Regulamentul nr. 883/2004⁴⁶, nu constituie singurul cadru prevăzut de legiuitorul Uniunii pentru a garanta exercitarea efectivă a liberei circulaţii a lucrătorilor prin protecţie socială⁴⁷.

50. Astfel, mai multe alte dispoziţii prevăd *schimburi de informaţii în scopul stabilirii drepturilor şi obligaţiilor persoanelor în cauză*.

51. În primul rând, în cadrul cooperării prevăzute la articolul 76 alineatul (4) din Regulamentul nr. 883/2004, articolul 2 alineatul (2), articolul 15, articolul 16 alineatele (2) şi (3) şi articolul 20 din Regulamentul nr. 987/2009 prevăd schimbul de informaţii direct între instituţii sau organisme de legătură, în conformitate cu obiectivele exprimate în considerentele (1) şi (2) ale acestui regulament.

52. În al doilea rând, articolul 16 din Regulamentul nr. 883/2004, intitulat „Derogări de la articolele 11-15”, prevede la alineatul (1) că „[d]ouă sau mai multe state membre, autorităţile competente ale acestor state membre sau organismele desemnate de aceste autorităţi *pot prevedea derogări de la articolele 11-15 de comun acord*, în interesul anumitor persoane sau categorii de persoane”⁴⁸.

53. În consecinţă, considerăm, în primul rând, asemenea guvernelor ceh, belgian şi francez, pe baza articolului 76 alineatul (4) din Regulamentul nr. 883/2004, precum şi a articolelor 2 şi 20 din Regulamentul nr. 987/2009 coroborate cu articolul 6 din acest regulament, că, în cazul retragerii certificatului A1 la iniţiativa instituţiei emitente, dispoziţiile menţionate oferă un cadru legal, suficient de protectiv pentru lucrători⁴⁹, procedurii care ar cuprinde următoarele etape:

- decizia unilaterală de retragere a certificatului A1 imediat după luarea la cunoaştinţă a elementelor care îl invalidează în mod vădit⁵⁰ şi
- informarea persoanei în cauză şi a instituţiei statului membru gazdă⁵¹, în cel mai scurt termen posibil⁵².

54. În al doilea rând, în acest stadiu, protecţia lucrătorului poate fi de asemenea pusă în aplicare prin trei mijloace. Mai întâi, acesta sau angajatorul său poate solicita instituţiei din statul membru gazdă un certificat A1⁵³.

⁴⁶ A se vedea punctele 30-32 din prezentele concluzii.

⁴⁷ A se vedea nota de subsol 40 din prezentele concluzii.

⁴⁸ Sublinierea noastră.

⁴⁹ Cu privire la principiile protecţiei lucrătorului şi securităţii juridice în cadrul libertăţii de circulaţie, a se vedea nota de subsol 40 din prezentele concluzii.

⁵⁰ *Pro memoria*, ca urmare a obligaţiei autorităţii emitente de a efectua o apreciere corectă a faptelor relevante pentru aplicarea Regulamentelor nr. 883/2004 şi nr. 987/2009 şi de a garanta exactitatea menţiunilor care figurează în certificat, a se vedea nota de subsol 17 din prezentele concluzii. Cu privire la lipsa unui potenţial dezacord care rezultă din caracterul vădit eronat al situaţiei atestate, a se vedea nota de subsol 27 din prezentele concluzii.

⁵¹ Ca urmare a principiului cooperării loiale, a se vedea punctul 35 din prezentele concluzii.

⁵² A se vedea, cu privire la principiul eficacităţii şi rapidităţii, punctul 40 din prezentele concluzii. A se vedea de asemenea, cu privire la fluxul cererilor de verificare, raportul Comisiei citat la nota de subsol 19 din prezentele concluzii, în special în tabelul 22.

⁵³ A se vedea articolul 5 şi articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009, precum şi nota de subsol 4 din prezentele concluzii.

55. În continuare, în cazul unei divergențe de opinii între instituția informată cu privire la retragerea certificatului A1 și cea care a decis retragerea, prima poate acorda, cu titlu provizoriu, prestații în condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul (2) din Regulamentul nr. 987/2009⁵⁴. În ceea ce privește teama referitoare la inerția instituției competente, exprimată de guvernul polonez, observăm că nu rezultă din observațiile scrise transmise Curții că dificultățile concrete care trebuie depășite în interesul lucrătorului în cauză⁵⁵ sunt diferite de cele provocate de retragerea unui certificat A1 la cererea unei instituții din alt stat membru⁵⁶.

56. În schimb, simpla preconizare, prin analogie cu anumite dispoziții din Regulamentul nr. 987/2009, a unor termene rezonabile de consultare anterior deciziei de retragere a certificatului A1 ne pare insuficientă, având în vedere situația în discuție. Astfel, trebuie să se pună capăt efectelor unui certificat al cărui caracter eronat nu este pus sub semnul întrebării, atunci când nu pot fi menținute cu titlu provizoriu⁵⁷. În plus, observăm, pe de o parte, că anumite soluții pot fi puse în aplicare în interesul lucrătorilor în funcție de instituții, în practică, după cum au subliniat guvernele ceh, belgian⁵⁸ și francez. Pe de altă parte, cooperarea dintre statele membre se poate concretiza într-un cadru bilateral cu respectarea drepturilor persoanelor vizate de Regulamentul nr. 883/2004⁵⁹.

57. În plus, un dezacord sau dificultăți de interpretare sau de aplicare a Regulamentului nr. 883/2004 vor justifica utilizarea procedurii de dialog și conciliere, prevăzută de Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009 în aceste ipoteze precise⁶⁰.

58. În sfârșit, în paralel, în lipsa unui certificat, lucrătorul în cauză sau angajatorul său are întotdeauna posibilitatea de a sesiza o instanță pentru a se pronunța cu privire la afilierea acestui lucrător, după cum demonstrează cauza principală⁶¹.

59. În al treilea rând, subliniem că riscul unor consecințe prejudiciabile pentru lucrător este limitat în situații nefrauduloase⁶².

60. În consecință, propunem Curții să considere că, în lipsa unei proceduri de dialog și conciliere, prevăzută de Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009, în cazul retragerii din oficiu a unui certificat A1 de către instituția care l-a emis în mod eronat, aceasta trebuie să informeze instituția statului membru gazdă, în cel mai scurt termen posibil, fără a fi obligată să o consulte în prealabil.

⁵⁴ A se vedea în acest sens Hotărârea Alpenrind și alții (punctul 76), ca urmare a retragerii certificatului A1.

⁵⁵ A se vedea punctele 45 și 47 din prezentele concluzii. Observăm în această privință că nu se furnizează nicio indicație cu privire la cazul din speță.

⁵⁶ A se vedea în această privință raportul citat la nota de subsol 19 din prezentele concluzii, p. 51, tabelul 23. A se vedea de asemenea Morsa, M., *op. cit.*, p. 362, punctul 25.

⁵⁷ A se vedea Hotărârea DRV Intertrans (punctele 27 și 57).

⁵⁸ A se vedea de asemenea raportul citat la nota de subsol 19 din prezentele concluzii, p. 51, tabelul 23.

⁵⁹ A se vedea articolul 8 din Regulamentele nr. 883/2004 și nr. 987/2009, precum și considerentul (8) al acestui din urmă regulament. A se vedea, pentru o ilustrare a cooperării în cadrul combaterii fraudei, Emeriau, A., *op. cit.*, p. 149, și Morsa, M., *op. cit.*, p. 361, punctul 24.

⁶⁰ A se vedea punctele 29 și 34-36 din prezentele concluzii.

⁶¹ A se vedea în acest sens Hotărârea Alpenrind și alții (punctul 61).

⁶² A se vedea Ghidul practic, p. 36, *in fine*, și 37.

V. Concluzie

61. Având în vedere toate considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) după cum urmează:

Articolele 5, 6 și 16, pe de o parte, precum și articolele 2 și 20, pe de altă parte, din Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 465/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012,

trebuie interpretate în sensul că:

- o instituție care a constatat, în urma verificărilor efectuate din proprie inițiativă, că a emis în mod eronat un certificat A1 îl poate retrage fără a iniția în prealabil o procedură de dialog și conciliere cu instituțiile competente din statele membre în cauză în vederea stabilirii legislației aplicabile;
- totuși, această instituție este obligată să informeze instituțiile competente din statele membre în cauză cu privire la decizia sa de retragere în cel mai scurt termen posibil.